

Onze energie-infrastructuur vormt het fundament van de maatschappij. Zij legt de basis voor de grote uitdagingen waar we met elkaar voor staan, zoals energieonafhankelijkheid, woningbouw en de verduurzaming van de industrie. Als netbeheerders breiden we daarom onze netten in een zo hoog mogelijk tempo en met recordinvesteringen uit. En dat is nodig ook, want het elektriciteitsnet zit bijna in heel Nederland op bepaalde momenten vol.

De investeringen in het elektriciteitsnet zien we terug in een hogere energierekening; we investeren in het energiesysteem van de toekomst en via nettarieven op de energierekening worden die investeringen gedurende decennia afgeschreven. Deze investeringen leveren de maatschappij op de lange termijn juist meer op dan ze kosten. Ze zorgen ervoor dat het energiesysteem ook in de toekomst betrouwbaar en betaalbaar blijft. Tegelijkertijd realiseren we ons dat de betaalbaarheid van de energierekening voor huishoudens en bedrijven nú onder druk staat, en dat roept terecht zorgen op – ook over de concurrentiepositie van Nederland. Die zorgen herkennen en delen wij. Voor eindgebruikers is uiteindelijk de totale energierekening van belang, die bestaat uit energiekosten, nettarieven en belastingen. Daarom is het belangrijk om samen te blijven zoeken naar manieren om de totale energierekening structureel te verlagen.

De netbeheerders zijn voortdurend op zoek naar manieren om klanten aan te sluiten, het net toekomstbestendig te maken en daarbij de netkosten zoveel mogelijk te dempen. Meer bouwen is de belangrijkste opgave, maar niet de enige oplossing. Het net zit nu al vol en het verbruik neemt de komende jaren fors toe voordat alle bouwprojecten zijn afgerond. Hierom zetten de netbeheerders nu vol in om met de gebruikers van het elektriciteitsnet zo goed mogelijk te benutten. Als we alleen blijven inzetten op het aanleggen van kabels en het bouwen van verdeelstations om piekvraag op te vangen, lopen de kosten onnodig op. De netbeheerders hebben belangrijke stappen gezet met nieuwe contractvormen die kansen bieden voor consumenten en bedrijven met lagere netkosten. Een beter benut net is een betaalbaarder net, simpelweg omdat meer partijen worden aangesloten en meebetalen aan de rekening. Daarbij is het positief te melden dat in Drenthe na een investering de wachtrij van TenneT is opgelost. Enexis en RENDO onderzoeken momenteel wat dit betekent voor hun klanten.

Om energie betaalbaar te houden, én om netcongestie zo effectief mogelijk aan te pakken, is het van belang dat wordt ingezet op onderstaande drie punten.

1. **Neem obstakels weg zodat wij sneller nieuwe energie-infrastructuur kunnen bouwen:** zet middelen uit het Klimaatfonds in voor gebiedsfondsen als instrument voor de verbetering van de leefomgeving en zorg voor voldoende capaciteit bij ministeries om procedures voortvarend te behandelen.
2. **Stimuleer het beter benutten van het elektriciteitsnet:** zorg voor een efficiëntere benutting van het elektriciteitsnet door subsidies te koppelen aan netbewuste voorwaarden.
3. **Focus op het totale energiesysteem:** kijk verder dan alleen het elektriciteitsnet, maak duidelijke systeemkeuzes en behandel de Wet collectieve warmte met voortvarendheid.

1. Sneller bouwen van energie-infrastructuur

Netbeheerders verhogen het tempo van de uitvoering ieder jaar. Dat gaat iedereen de komende jaren merken. Eén op de drie straten gaat open, er komen 50.000 nieuwe trafohuisjes bij en we leggen

100.000 kilometer aan kabels erbij. De zoektocht naar technisch personeel – netbeheerders hebben tot 2030 28.000 mensen nodig –, het verkrijgen van deze grond, lange vergunningsprocedures en stikstofbelemmeringen halen de snelheid uit onze operatie. Ecorys toonde in opdracht van TenneT aan dat versnelde netinvesteringen tientallen miljarden aan maatschappelijke waarde opleveren. Dit levert tot wel €1.800 per persoon per jaar op. Het oplossen van netcongestie gaat hand in hand met het betaalbaar houden van het energiesysteem en de groei van de economie.

Netbeheer Nederland is positief over de afgelopen vrijdag ingediende wetswijziging om de procedures voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet te versnellen. Met deze wetswijziging geldt er standaard een gedoogplicht voor onderzoek ter voorbereiding op de bouw van energie-infrastructuur, zonder dat de netbeheerder hier eerst een procedure voor hoeft te doorlopen. Afhankelijk van de situatie kan dit 2 maanden tot 1.5 jaar aan vertraging voorkomen.

Om vergunningstrajecten verder te versnellen, roept Netbeheer Nederland op:

- **Maak vaart met afspraken uit het regeerakkoord om middelen uit het Klimaatfonds in te zetten voor gebiedsfondsen als instrument voor de verbetering van de leefomgeving rond grote infrastructurele projecten.**

Maatschappelijk draagvlak is van groot belang voor het uitvoeren van de (grote) infrastructurele projecten. Projecten worden sneller gerealiseerd wanneer het maatschappelijk draagvlak hoog is. Investerings in de verbetering van de leefomgeving rondom infrastructurele projecten kan hieraan bijdragen.

- **Zorg dat er voldoende capaciteit beschikbaar is bij ministeries om procedures voortvarend te behandelen**
- **Zorg voor voldoende middelen voor provincies en gemeenten zodat ze zich kunnen blijven inspinnen voor het netcongestieprobleem.**

2. Stimuleer het beter benutten van het elektriciteitsnet

Aandacht voor energiebesparing en isolatie blijft nodig: dat scheelt investeringen in het elektriciteitsnet en energie die we niet verbruiken hoeft ook niet getransporteerd te worden. Daarnaast is het belangrijk om de netgebruiker te ondersteunen om flexibel om te gaan met wisselende elektriciteitsproductie. De netbeheerders hebben het [stappenplan energyhubs](#) ontwikkeld.

Om het elektriciteitsnet beter te benutten, roept Netbeheer Nederland op om flexibele contractvormen te blijven ondersteunen en prikkels in het energiesysteem te behouden die flexibel gebruik van het net stimuleren. De subsidieregeling voor flexscans is hiervan een goed voorbeeld.

Netbeheer Nederland roept op:

- **Koppel netbewuste voorwaarden aan stimulerings- en subsidiebeleid**

Uit onderzoek van TNO blijkt dat slimme net-intensieve apparaten een grote potentie hebben om overbelasting van het laagspanningsnet tegen te gaan.¹ Door netbewust bouwen de standaard te maken, worden woningen en gebouwen daarnaast zodanig ontworpen dat ze het elektriciteitsnet minimaal belasten. Een slimme warmtepomp, die het energieverbruik afstemt op de beschikbare netcapaciteit, kan overbelasting voorkomen en zou per 2026 als eis in de ISDE kunnen worden opgenomen. Thuisbatterijen kunnen het energiesysteem versterken, mits ze goed worden ingezet.

¹ <https://publications.tno.nl/publication/34643334/VCEVgiNu/TNO-2024-R12069.pdf>

Stedin heeft onlangs succesvol getest hoe thuisbatterijen d.m.v. een slim batterijschema het net ontlast, met 12,5% minder terugleverpieken en 20% minder afnamepieken. Heldere, uniforme spelregels ontbreken echter nog om negatieve effecten op het lokale net te voorkomen. Netbeheer Nederland heeft een [visiedocument](#) geschreven over een netbewuste inzet van de thuisbatterij met bijbehorende randvoorwaarden en is in gesprek met de sector om te komen tot duidelijke spelregels voordat het verstandig is om deze te stimuleren.

Netbewuste nieuwbouw: wijk Merwede ondanks vol elektriciteitsnet toch aangesloten op het net
In Merwede zorgt een groepscontract met slimme innovaties ervoor dat 4.225 woningen en voorzieningen binnen de netcapaciteit blijven. Dit model, met collectieve warmtesystemen en slim energiegebruik, biedt een schaalbare oplossing voor woningbouwdoelstellingen en een toekomstbestendig energiesysteem.

3. Focus op het totale energiesysteem

Het energiesysteem van de toekomst bevat een mix van verschillende energiedragers. Het is die combinatie die het systeem zo sterk maakt, omdat zo de druk op de energienetten verdeeld wordt. Naast het belang van groen gas en waterstof, zijn ook warmtesystemen van cruciaal belang voor het toekomstig energiesysteem: ze verminderen immers de toenemende vraag naar capaciteit op het elektriciteitsnet in wijken en op de juiste plek zijn warmtesystemen maatschappelijk gezien de goedkoopste optie. Netbeheer Nederland herkent daarbij de waarschuwing van de Algemene Rekenkamer, dat warmtenetten duurder worden als huishoudens, in wijken waar een warmtesysteem moet komen, juist een warmtepomp nemen. Nu al zien de netbeheerders een toename van het aantal warmtepompen in wijken waar potentieel een warmtesysteem is voorzien, met als gevolg dat het net moet worden verzwakt en een warmtenet minder rendabel wordt.

Belangrijke randvoorwaarde om de warmtetransitie te versnellen is de Wet collectieve warmte (Wcw). Deze wet biedt de gewenste duidelijkheid waar de sector al zo lang op wacht. Vertraging van de wetsbehandeling zorgt voor extra druk op het elektriciteitsnet.

Netbeheer Nederland roept op:

- **Bied snel duidelijkheid over de Wcw en het beschikbaar stellen van middelen om de (financiële) randvoorwaarden voor warmtesystemen in te vullen.**
- **Zorg voor het doelmatig inzetten van subsidies voor warmtepompen door geen subsidie toe te kennen aan warmtepompen in wijken waar een warmtesysteem is beoogd.**

Impact van warmtenetten op het elektriciteitsnet

Uit een recente gebiedsanalyse van Liander blijkt dat bij optimale inzet van warmtenetten investeringen in het elektriciteitsnet tot 15 jaar kunnen worden uitgesteld. Hoewel de effecten per gebied verschillen, onderstreept dit de potentie van warmtenetten om de druk op het elektriciteitsnet te verminderen.